

LES DECLARACIONS DE BÉNS DELS METGES I APOTECARIS DE MANRESA EN EL SEGLE XV

Marc Torras i Serra

La present comunicació pretén ser un primer avanç d'un treball que està en curs de realització sobre els béns i la riquesa dels manresans del segle XV. Aquest treball el podem realitzar gràcies a l'existència d'una font documental d'innegable valor com són els anomenats "llibres de manifest", documentació d'origen fiscal on es recull en forma de llibre les declaracions dels béns mobles, immobles, censos i rendes que cada ciutadà tenia, amb la valoració econòmica en preus reals o de mercat d'aquestes pertinences. Així, aquestes valoracions servien al consell de la ciutat per a, en base a la riquesa personal de cada ciutadà, fer els repartiments de les quantitats que cadascú havia de pagar a les talles i altres impostos ciutadans.

A través d'aquestes fonts, doncs, podem conèixer els béns que els diversos ciutadans tenien en cada moment i, alhora, podem tenir una visió global de la societat manresana.

En aquesta comunicació, donat que aquest treball que estem realitzant encara està en curs, només ens limitarem a donar unes primeres dades sobre els metges i apotecaris manresans del segle XV, oferint-ne un llistat amb les quantitats globals dels béns que declaren, bo i deixant per a un proper congrés d'Història de la Medicina Catalana la realització d'un estudi més aprofundit sobre la riquesa dels metges i apotecaris manresans d'aquest segle de finals de l'edat Mitjana.

En aquesta ocasió, doncs, només analitzarem els béns dels metges i apotecaris que apareixen en els llibres de manifest dels anys 1408-1411, 1453, 1480-1482 i 1490-1493 (1). Així mateix, incloem en aquest llistat, també, les declaracions dels ciutadans que en fer la declaració dels seus béns s'autoanomenen barbers, ja que, en certa manera, en aquesta època, l'ofici de barber també es pot incloure dins dels que es dedicaven a la pràctica de la medicina.

1408-1411

Apotecari

Francesc de Puig	721 lliures,	18 sous,	6 diners
Francesc de Torra	678 "	13 "	
Pere Barriach	570 lliures,	12 sous,	6 diners
Joan ça Torra	259 "	5 "	
TOTAL	2.230 lliures,	9 sous	

Barber

Tomàs de Comalba	464 lliures,	4 sous	
Pere de Santacreu	323 "	13 "	6 diners
Francesc de Comalba	281 "	13 "	4 "
TOTAL	1.069 lliures,	10 sous,	10 diners

Batxiller en medicina

Bernat de Figuerol 1.398 lliures

Cirurgia

Joan Bassa 120 lliures, 13 sous

Metge

Pere de Coll 200 lliures

A aquestes declaracions hi hauríem d'afegir les dels béns que aquest mateix any declara l'apotecari Francesc de Puig (360 lliures i 10 sous) com a marmessor dels béns del draper Ramon de Palau, difunt en el moment de fer-se el manifest; així com les 268 lliures i 14 sous que declara Jaumet, fill de l'apotecari Jaume Tresserres, també difunt.

1453

Apotecari

Gabriel Puig	736 lliures,	6 sous
Joan Torra	533 "	10 "
Pere Barriach	446 "	
Joan ça Torra, menor	21 "	
TOTAL	1.737 lliures,	16 sous

Barber

Bartomeu Solà	263 lliures	
Pere Noguera	153 "	
Valentí Gavaldà	137 "	13 sous
Joan Berga	132 "	13 "
Galceran Geralda	71 "	13 "
Francesc Coll	56 "	12 "
TOTAL	814 lliures,	11 sous

Batxiller en medicina

Antoni Ferrer 90 lliures

Llistat al qual hi hauríem d'afegir les 105 lliures que aquest any declara la vídua del metge Pere de Coll.

1480-1482

Apotecari

Francesc Puig	590 lliures	
Joan Torra	497 "	3 sous
TOTAL	1.087 lliures,	3 sous

Barber

Pere Noguera	142 lliures,	2 sous
Bernat Coll	30 "	10 "
Miquel Vinyas	25 "	
TOTAL	197 lliures,	12 sous

Barber i fraginer

Cristòfol Borró 122 lliures, 11 sous

Metge

Alfons Molló 183 lliures

A aquesta llista s'hi haurien d'afegir les 35 lliures i 11 sous que declara Joana, neta del barber Joan Berga.

1490-1493

Apotecari

Joan Torra 601 lliures, 4 sous

Cirurgià

Bernat Coll 242 lliures, 10 sous

Mestre en medicina

Nicolau Desclergue 106 lliures

A aquestes declaracions s'hi haurien d'afegir les 481 lliures, 7 sous i 6 diners que declara la vídua de l'apotecari Francesc Puig, i les 10 lliures i 17 sous que declaren els marmessors del cirurgià Jaume Amargós, difunt en el moment de fer-se el manifest.

Aquest llistat que oferim, alhora que ens informa de la riquesa de metges i apotecaris, ja ens pot servir com a un primer cens dels membres d'aquests oficis de la Manresa del segle XV, cens que, cal dir-ho, segurament s'ampliarà a través de l'estudi que estem realitzant de la riquesa de la societat manresana, a mesura que realitzem els buidatges dels altres llibres de manifestos que es conserven a Manresa i del ric arxiu de protocols notariais.

Tot i això, d'aquestes primeres dades que oferim, ja en podem treure unes primeres conclusions, una de les quals seria la de poder establir unes certes

nissagues, com podrien ser les dels apotecaris Torra (formada per Francesc Torra i diversos Joan Torra) i els també apotecaris Puig (Francesc, Gabriel i Francesc) o la confusió que a la mateixa època hi havia entre els oficis de cirurgia i barber, fet que podem comprovar quan el 1480-1482 Bernat Coll en fer la seva declaració surt esmentat com a barber i deu anys més tard, el 1490-1493, apareix com a cirurgia.

Una altra primera conclusió a la que podríem arribar seria la del poder econòmic dels apotecaris, que veiem que en tots els casos declaren quantitats força elevades en comparació a les dels altres oficis, a excepció només del batxiller en medicina Bernat de Figuerol, que l'any 1408-1411 declara 1.398 lliures, la quantitat més alta de totes les declaracions.

NOTES

(1): les referències dels quals són

AHCM/AM.- I. 165 *Liber manifesti* 1408-1411

AHCM/AM.- I. 168 *Liber manifesti* 1453

AHCM/AM.- I. 169 *Liber manifesti* 1480-1482

AHCM/AM.- I. 171 *Liber manifesti* 1490-1493